

mange Feil, uagtet mange Mænd kunde have det ene eller Andet at beklage med Hensyn til enkelte Bestemmelser i Grundloven — trængte dybt ind i Folkets Bevidsthed, og at Folket med den største Misfornoieelse maatte see paa enhver Udvikling, der ikke havde den til Grundlag. Nu havde det i mine Tanker været det Naturligste — skøndt jeg veed, hvor vanskeligt det var ved Trykket udenfra, ligesom ogsaa ifølge de indre Forhold — det havde, siger jeg, været det Naturligste, at den Regjering, der havde kæmpet Haand i Haand med den danske Rigsdag mod Hertugdømmerne, havde, efterat Dyrøret var fuet, i No administreret og søgt at bringe Orden tilveie, givet nyttige Love for Hertugdømmerne, arbeidet med Rigsdagen som en Rigsforsamling, det vil sige i alle almindelige Anliggender betragtet Rigsdagens Afstemning og Samtykke for Kongeriget's Vedkommende som afgjørende for Monarchiets Vedkommende, indtil det var muligt og raadeligt at deelagtiggjøre Slesvig og Holsteen i de constitutionelle Rettigheder. Denne Wei blev opgiven ved den Forandring, der foregik i Januar 1852. Jeg critiserer ikke her, jeg fremhæver kun den historiske Gang. Ved Kundgjørelsen af 28de Januar stete der i mine Tanker ikke noget egentligt Retsbrud; det var kun en Plan, som den meget bestemt blev betegnet fra forskjellige Sider paa Rigsdagen, og som saadan blev den stiltiende anerkjendt fra Regjeringens Side paa den Tid. Det var altsaa en Plan: Regjeringen udtalte sin Tanke med Hensyn til Forholdenes endelige Ordning, men lovede at gaae grundlovmæssigt tilværks; og, naar dette stete, var der ikke skeet et Retsbrud; Regjeringen var i sin Ret til at lægge en saadan Plan, og, naar Rigsdagen ikke gjorde nogen bestemt Modstand i den Henseende, saa var Regjeringen endog naturligt opfordret til at gaae frem paa den antydede Bane. Imidlertid er der i mine Tanker senere foregaaet Afstilligt, som har vanskeliggjort Forsatningsagens Ordning, og netop Ordningen, som den her foreligger i denne Paragraph, der — jeg gjentager det — er Hovedparagraphen i den hele Lov. Der begyndte fra det Dieblif, Kundgjørelsen af 28de Januar udkom, at være mindre inderlig

Samstemning mellem Regjeringen og Rigsdagen; Reformerne bleve færre; det var, ligesom Grunden rystede under Regjeringen; den henvendte sig ikke med denne tillidsfulde Tro til Rigsdagen, den talte i et mere bydende Sprog, og Rigsdagen antog den ene Lov efter den anden, mindre ifølge Lovenes indre Bessaffenhed, mere fordi man ansaae dem nødvendige, fordi de vare i Samklang med Kundgjørelsen af 28de Januar. Jeg behøver ikke her at fremhæve de sidste Begivenheder; thi de ville være i Enhvers Erindring. De gjentagne Oplysninger, den provisoriske Finantslov, Toldloven for Slesvig og Holsteen, alt dette viser, at der var indtraadt en usand og uklar Tilstand uden gjensidig Tillid. Dette fremkaldtes, saavidt jeg har forstaaet det, fornemmelig derved, at Forsætningen lod vente for lange paa sig. Var Regjeringen strax efter 28de Januar fremtraadt med sit Forsatningsudkast, da var Forsatningsspørgsmaalets Kjærne bleven afgjort. Havde Regjeringen sat sin Mening da igjennem, maatte Enhver være beredt paa, at de Anliggender, der naturligt vare Fællesanliggender, bleve skudte ud af Grundloven for at gaae over i Fællesforsætningen, og det fælles constitutionelle Arbeide kunde først begynde, naar Fællesforsætningen var traadt sammen. Nu er Regjeringen lidt efter lidt ved Forholdenes Magt, ved Kundgjørelsen af 28de Januar bragt over til Foederativstaten. Det er det Medlem af Folkethinget, der er Drøfser i denne Sag, maa ganske naturligt — jeg siger det til hans Ære — søle sig høiligt tiltalt ved den Wei, som Regjeringen saaledes har betraadt, og navnlig ved Indholdet af den nærværende Paragraph i Udkastet, enten som den er i Regjeringens Forslag, eller som den omfrevet er fremkommet fra Udvalgets Fleertal. Han er, saavidt mig bekjendt, den Første, der indtrængende og alvorligt har talt Foederativstatens Sag. Han har opnaaet det Resultat, han vilde; det er naturligt, at han derfor er i høi Grad imødefkommen med Hensyn til alle Enkelthederne af Ordningen. Han seer her sin Vndlingsplan gjennemført, og, naar han seer den gjennemført, og roligt kan vente, indtil Fremtiden yderligere kan udvikle de Ideer, han troer skulle udvikles under Foeder-